

3 2025

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry:n jäsenlehti

PROSÄNKÄRI

Kannen kuva:

Pekka Itkonen nostaa Halla-kaivinkoneella Viljo Airaksisen vuonna 1975 veistämän niliitan tolpan nokasta Miessin Kuvernöörin virastolla 26.8.2022. Alimmista hirsikerroista pehmenneen niliitan kunnostus aloitettiin Heikki Pihlajamäen kaivoskartanon siirryttyä liiton omistukseen.

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry:n jäsenlehti

ISSN 2490-1776 (painettu)

ISSN 2490-1784 (verkkojulkaisu)

48. vuosikerta

Lehti ilmestyy 4 kertaa vuodessa

Vastaava päätoimittaja:
Kai J Rantanen

Toimitus:
Lapin Kullankaivajain Liitto ry
PL 86, 99871 Inari

Ilmoitushinnat:
1/1 s. 312 € (2. kansi)
1/1 s. 240 €
1/2 s. 162 €
1/3 s. 108 €
1/4 s. 84 €

Graafinen suunnittelu ja taitto:
Liisa Hertell, LH Viestintä

Paino:
Kirjapaino Hermes Oy, Tampere

TÄSSÄ NUMEROSSA

- 3 Pääkirjoitus
- 4–5 Puheenjohtajan palsta
- 6–9 Kesätoiminnanjohtajan sisäaño ja kesän tapahtumia 2025
- 10–11 Punakukko tuli Rönkönojalle elokuisena iltana iltasaunan aikaan
- 12 Kultaseminaari 6.–8.2.2026
20. juhluvoden alustava ohjelma
- 13–15 Kullankaivajan ammattisormus – Ois kaupan yksi kappale. Yhteys liittoon, neuvottelut sitä kautta.
- 16–21 Kelpo hippujen kesä
- 22–25 Lemmenjoen ammattimaisen kullankaivun muistolle
- 26 Kaivukauden jäsentilaisuuksia Kutturantien kioskilta pohjoiseen
- 27 Kirjaesittely: Lemmenjoen kultamaat kukkivat

Prospäkkäri 4/2025 julkaistaan vain digitaalisen liiton kotisivuilla välilehdellä Jäsenistölle.

LKL:N HALLITUS

Puheenjohtaja:
Antti Peronius
puh: 050 436 2316
antti.peronius@gmail.com

Varapuheenjohtaja:
Ami Telilä, Lemmenjoki
puh: 050 3073 248
amitelila@gmail.com

Sihteeri:
Kai J. Rantanen, Inari
puh: 040 774 6773
mullin.mallin@gmail.com

Esko Orava, Sinettä
puh: 0400 323 433
esko.orava@suomi24.fi

Hannu Raja, Jalasto
puh: 050 365 6570
hannu.raja@netikka.fi

Jutta Vehviläinen, Rovaniemi
puh: 040 727 9309
jutta.vehvilainen@gmail.com

Tapio Soukka, Muhos
puh: 050 540 3554
soukka.tapio@gmail.com

LKL:N PANKKITILIT

Jäsenmaksutili: FI45 2177 3800 0049 77

Jäsenmaksut vuodelle 2025:
– täysi-ikäiset 33,00 €
– nuorisojäsen 16,50 €
– liittymismaksu 14,00 €

Muut maksut: FI95 1201 3000 1031 83

JÄSENASIAIT

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry
PL 86, 99871 Inari
puh. 0400 836 500
s-posti: info@kullankaivajat.fi
kotisivut: www.kullankaivajat.fi

Eshittification

Kaksi sormeaa asioiden ja ilmiöiden valtimolla elävät nuoret itsenäisesti ajattelevat ihmiset ovat jo hyvän tovin kohisseet paskoontumisesta. En pidä itseäni kovin nuorena, enkä ehkä ihan trendien tuoreimpia tuulia hengittelle – mutta yhtä kaikki; viime kesänä otin osaa kohinaan.

Mustan maan vihertyessä kaikui kautta pohjoisen kairain taukoamatton hanurineluritus. Reippaita retkeilijöitä evakuoitiin voimattomina kansallis- ja luonnopuistoista, ja lopulta Metsähallitus sulki suosittuja retkeilyreittejä ja autiotupia sitkeän paskautiepidemian vuoksi.

Lemmenjoella tämä biologinen sodankäynti näkyi siten, että Kulta-haminassa ja Kultareitillä kulki nuoria vaeltajia, jotka kertoivat avoimesti, että eivät koskaan olisi tulleetkaan Lemmenjoelle elleivät hottiskohteet Karhunkierros, UKK-puisto ja Kevo olisi olleet suljettuina. Syy moiseen? No kun Lemmenjoella ei lähtökohdaisesti oikein ole mitään eepistä someen jaettavaa. Tulkitsin autiotupien liepeillä jytisevän paskautiepidemian olevan juuri sitä paljon puhuttua paskoontumista.

Jokunen vuosi aiemmin Metsähallituksen – tuon kruunulta aikaan Suomen kansallisuusmaisuuksien maan ja vesien muodossa perineen ison talon lahjattoman pojan – organisaatiomuutosta ja säästökohteita pohtinut työryhmä oli selvästi syönyt painavia sieniä. Tai vaihtoehtoisesti pilotoineet tuolloin vielä raskaasti hallusinoineen tekoälyn käyttöä Metsähallituksen Luontopalveluiden prosessikaavioiden suunnittelussa.

Lopputuloksena oli joka tapauksessa

sa dramaattinen; lähes kaikki toimivat ja tekevät kädet irtisanottiin, tehtävät ulkoistettiin ja tiimien toimintahorisontit vedettiin noudattelemaan pituuspiirejä.

Vastapainoksi koronavuosien retkeilyhyypeen huipentuneelle palvelurakenteiden mielettömän kalliille ylivarustelulle, jossa kulkijan omaakin aktiivisuutta edellyttäneet rankapuut ja pöllit vaihtuivat Virossa halli-kuivattuihin ja pussitettuihin koi-vuklapisäkkeihin, pottiin puhelinsovelluspohjaiseen psykoosiin, jonka yhtenä ilmiönä on retkeilyn keskittyminen sopivaan selfienäkymään max. kolmen kilometrin säteellä lähtöpisteestä. Ilmeisesti tämän tiedon tukemana päätettiin purkaa pois olemassa olevia palvelurakenteita nyt, kun valtiolaivan talous on karahtamassa karille. Pitkoksia, roska-astioita, tulipaikkoja – jopa paskahuusuja. Alueiden palvelutasoa ja turvallisuusinfraa heikennetään, mikä ohjaa lammasmaat vielä käytössä oleviin pisteisiin lisäten puolestaan niiden käyttöpainetta.

Puistoteologit saarnasivat aikaan paskamonttujen sisällön rehevöittävä pohjoisen herkkää luontoa. Alustalaatikoita rahdattiin läpi tuulen ja tuiskun kuin pyhäinjäännöksiä. Nyt on purettu käymälöitä ja rakennettu imutyhjennysvessoja. Loka-säiliöiden sisältö ei kuitenkaan enää kelpaa jätteenkäsittelyyn niiden sisältämien ”epäpuhtauksien” vuoksi. Olisi mielenkiintoista olla karpäsenä imutyhjennyskäymälän katossa seuraamassa ilmeitä, kun vaeltajan ahterista työntyy rikkinäinen kumisaapas tai säilyketölkki.

Eihän viime kesän paskautiepi-

pidemiakaan edes ollut mikään ihme, kun Metsähallitus on kuskannut roska-astiat pois ja lukinnut loput. Järjetön päätös – mutta niinhän Metsähallitus on jotenkin erikoistunutkin. Miettikää nyt, olet kesäkuumalla parin viikon vaelluksella. Veriset tamponit ja korkatut, limaiset hernekeittotölkit ja muut jätteet samassa rinkassa omien vaatteiden, ruokailuvälineiden ja elintarvikkeiden kanssa. Tiiviisti lantio- ja rintaremmillä kuumana hikoavaa selkää vasten vyötettyä. Ei tarvita kuin yksi Ville Vallaton tai rva Hulda Huoleton, ja jallajalla jyllää autiotupien pöydissä ja paskahuusseissa.

Ja siellä missä ei käymälää tai roska-astiaa ole, leviävät nyt molemmat kulkijan roskat maastossa pikkuhiljaa yhä laajemmalle kivien ja puskienvälisiin.

Termin lanseerannut tietokirjailija **Cory Doctorow** tarkoitti enshittificationilla (suom. paskoontuminen) alun perin digialustojen kehityksen rappioitumista, alustojen sisällön köyhtymistä ja laadun heikkene- mistä, mutta samoja kehityskulkuja on alkanut löytyä muualtakin. Esimerkiksi Metsähallitukselta. Omas- ta tapahtumahorisontista vaikuttaa siltä, että ainoa toiminta jonka ylläpitoon Luontopalveluilla edelleen riittää rajattomia resursseja, on suojelualueilla toimivan alati harvenevan perinteisten kullankaivajien joukon kyykyttäminen ja valvonta.

MULLIS'

Takavuosina viihdytimme toisiamme näennäisfilosofisilla keskusteluilla – minä ja kalkan-kaivajanaapurini **Matti Mähönen**. Suosikkiaiheemme oli, että oppiiko mies virheistään mitään ja sen laajensimme aiheeseen: oppiiko kukaan mies koskaan mistään virheestään yhtään mitään. Jos jokuakaan on joskus vähääkään jotakin oppinut, on vastaus kyllä, kaikissa muissa tapauksissa vastaus on että ei.

Matilla oli monta tutkintoa ja kohtuukova karriääri takanaan ja hän oli sitä mieltä, että kaikki maailman yliopistot on alunperin perustettu ratkaisemaan tätä nimenomaista kysymystä.

Älkää olko huolissanne. En aio avautua mistään jännittävästä. Matin kanta kyseiseen aiheeseen oli selkeä: ei opi ja viisautta on olla edes yrittämättä oppia, sillä siinä pilaa vain elämänsä.

Tämä kaikki oli vain johdatusta aiheeseen – ympäristöhallinnon uudet askeleet. Vuoden vaihteessa AVI:t, ELY:t ja Valvira yhdistyivät uudeksi valtakunnalliseksi lupa- ja valvontavirastoksi.

Ja lähdenkin liikkeelle siitä, että oppiiko mikään hallinto koskaan mistään tekemästään virheestä yhtään mitään?

Nämä meidän ympäristöön liittyvät lupasiat käsitellään siis jatkossa uudessa LVV:ssa ja se ympäristöluvallisille maksullinen tarkastus tehdään LVV:n toimesta. Tukesia ja kulanhuuhdontalupa-asioita tämä uudistus ei koske.

Nyt jo raskaat lupaprosessit muuttuvat vieläkin raskaammiksi, hitaammiksi ja byrokraattisemmiksi. Ai että mistäkö sen etukäteen tiedän – tiedän sen, koska julkisesti on luvattu keventämistä, nopeuttamista ja sujuvoittamista. Olen nähnyt kaksi organisaationmuutosta ja niissäkin luvattiin samoja asioita. Lopputuloksen tiedämme.

Koska sovellettavat lait pysyvät samoina,

en odota, että prosessien lopputulos muuttuisi oleellisesti. Tulemme saamaan pääsääntöisesti hakemiamme lupia. Voimme joutua selittämään asioita hakemuksissa aiempaa enemmän, koska käsittelijöinä on ainakin aluksi enemmän virkamiehiä, jotka eivät tunne aliamme. Mutta siitä selvittäään.

Lupahintojen nousua ei tarvitse ennustaa. Sen tiedän varmasti. Viime keväänä kuulin, kuinka AVI:n övertartsan selosti prosessia ja hän sanoi, että tähän saakka olemme saaneet ilmaiseksi esimerkiksi ELY:n eri osastojen asiantuntijalausunnot ja jatkossa niiden kustannus sisällytetään lupapäätöksestä perittyyn hintaan – aivan aiheuttamisperiaatteen mukaisesti, tottakai.

Olen minä käynyt kurkistamassa valtion maksuasennuksen luonnosta tuon ennakkotiedon murenen lisäksi.

Tehtävävissä jatkaa pääsääntöisesti AVI:en ja ELY:jen entinen porukka. Hyvä niin – muutamaa poikkeusta lukuunottamatta.

Lapin ELY:yn rekrytoitiin lisävoimiksi yksi kappale entisiä paliskuntien yhdistyksen lobbareita: nimenomaan hän opinnäytetyössään osoitti käyttäen peräti 12 pantaporon tietoa (Ivalon paliskunnan 5500 lukuporon joukosta), että poro pakenee polttomoottorin melua peräti 1,5 kilometrin päähän. Tämähän herätti yleistä hilpeyttä Lapin medirossakin.

Tutkimus on julkaistu vertaisarvioidussa poroviisaiden julkaisussa, joten se on absoluuttinen totuus, mihin päätösten täytyy pohjautua. Olisinkohan näihin väitteisiin törmännyt reilussa sadassa lupahakemuksista annetussa lausunnossa ja valituksessa.

Toinen huippurekry tehtiin Saamelaiskäräjiltä. En erityisesti ilahtunut, että nyt siellä meidänkin asioitamme käsittelee sarjatyönä kymmeniä samansanaisia valituksia kullankaivajista kynäillyt saamelaisen kielen ja kulttuurin asiantuntija.

Näiden lisäksi siellä on edelleen eräs luontoympäristöyksikön päin naamaa kokouksessa valehdellut viranomainen. Heillä kun on suuri aate, että he saavat toimia noin, jos aate sitä vaatii: kun kysyin erään tutkimusohjelman sisällöstä, että tämä kuulostaa aivan siltä kuin Saamelaiskäräjät olisivat asian suunnittelussa avustaneet, hän vastasi että ei ole – ei ole edes keskusteltu asiasta heidän kanssaan.

Tein julkisuuslain mukaisen tietopyynnön ja siinä löytyikin pöytäkirja, missä oli pari viikkoa aiemmin pidetty ihan virallista palaveerasta muun muassa Saamelaiskäräjien kanssa ja pyritty etsimään kullankaivuvastaisia näkökulmia tutkimuksen tekoon.

Ja ymmärrän tietysti että eihän sitä aina voi ihminen aivan kaikkea muistaa. Ja jos ei muisti parane, niin oppivat episodista ainakin sen, ettei kaikkia pöytäkirjoja kannata laittaa diaariin.

Ymmärrän periaatteen, että jos halutaan organisaatioon poro-osaamista, niin rekrytoidaan Porotalouden lobbari. Jos halutaan saamelaisnäkökulmaa, niin palkataan SaKän entinen agentti. Mutta jos halutaan kullankaivun ymmärtämistä, niin ajattelutapa jotenkin muuttuu.

Jos luulette, että olen kovasti huolissani kullankaivajien lupa-asioiden tulevaisuudesta, niin asia on päinvastoin: aiempien organisaatiomuutosten aiheuttama sisäinen myllerrys toi meille noin vuoden mittaisen rauhallisemman

jakson. Sitä nytkin odotan.

Kultaliiton sisälläkin myllertää: uusimme lähes 20 vuotta vanhan jäsenrekisterimme ja siirrämme taloushallintomme kokonaan digitaaliseksi. Uudet www-sivut ovat valmiit ja siirrämme niihin sisältöä aina kun kukin omilta töiltämme ehdimme.

Kuten tiedätte, nämä parannukset näkyvät aluksi huononnuksina, mutta uskon, että saamme asiat toimimaan aika nopeasti.

Kun nyt syntyi tilanne, että Prospäkkärien kolme viimeistä vuosinumeroa ilmestyvät kuukauden välein, niin kokeilemme viimeisessä numerossa kokonaan digitaalista numeroa. Perustelemme tämän niin, että meillä ei ole viestinnällistä syytä julkaista kolmea numeroa kolmen kuukauden aikana.

Jatkossa Prospäkkärit saa paperisena tai digitaalisena tai molempina versioina ja lehti ilmestyy sovittuina aikoina.

Tietysti saamme paperiversion poisjännillä säästöjä, minkä summan suuntaamme hyvään tarkoitukseen: meillä on korjausvelkaa yhteisvaltausten rakenteissamme. Olemme käyttäneet saunojemme (9 kpl), kämppiemme (5 kpl) ja pikkuloidemme (x kpl) ylläpitoon vuosittain parisen tonnia. Täyskäden sauna on liian pieni ja Rönkön sauna-pentele meni ja paloi poroksi viime syksynä – eli meillä on tällaisia akuutteja tarpeita normaalin ränsistymisentorjunnan lisäksi.

Ensi kesänä laitamme lehden (4/4 2025) painosta syntyvän vajaan 8000 euron säästön kokonaisuudessaan tähän tarkoitukseen. Rakennamme sillä pari uutta saunaa ja puolenkymmentä puuceeta – ajatuksissa on ollut lisäksi hankkia siirrettävä käärysauna muuttuviin tarpeisiin, jos budjetti siihen venyy.

Pyydän arvoisia jäseniä varautumaan tulevan kesän talkookutsuihin.

Merenrantakaupungin lumimyrskyssä
23.11.2025

ANTTI PERONIUS, LKL:N PJ

Kesätoiminnanjohtaja Juha Lehikoinen liiton info- ja myyntipisteellä Tankavaaran kultakisoissa.

Kesätoiminnanjohtajan sisäänajo ja kesän tapahtumia 2025

Olin lähettänyt hakemuksen kullankaivajien kesäpaimeneksi, ja **Mullis** oli pari kertaa puhelimitse jututtanut minua. Sitten oli kova odotus, soittaako kukaan, tai onko mitään yhteydenottoa. Lopulta Mullis soitti; ”alea iacta est”, **Julius Cesarin** sanonta. Päätös on tehty ja toiminta on alkanut, eikä sitä voi peruuttaa. Ei kun vaatetta mukaan ja auton keula kohti Lappia.

18.6. alkoi toimenhoitaminen vauhdikkaasti ja opettavaisesti Mulliksen kanssa. Ensin Savotta Kahvilassa kahden tunnin päivystyksellä. Siitä heti perään Kutturin Kultakioskille, olihan siinä peräkärryn jätö matkalla P-alueelle, mutta se kuului suunnitelmiin. Kultakioskilta uudelle Täyskäsi-valtuukselle Tolosjoelle. Siellä olikin jo kaksi kaivajaa työntouhussa ja sauna lämpiämässä. Ensimmäinen kaivaja oli tullut Ruotsista asti. Sieltä

↑ Toiminnanjohtajan työpiste Kasöörin kämpällä Tankavaaran Kultakylässä.

↗ Lehikoinen päivitti heti työrupeamansa aluksi liiton infotaulujen sisällöt eri puolilla liiton alueita.

Puuhuoltoa Elsa-Palsinojan jäsenvaltuuksille.

suunta kohti Tankavaara unohtamatta peräkär-ryä, joka lastattiin matkalla saunapuilla kun-
nanrajalla. Kuorma kyydissä Petronellan py-
säkille ja sitten oli edessä Kasöörin kämppään
tutustuminen. Päivän päätteeksi Mulliksen
auton tyhjennys omaan autoon ja auto tulikin
täyteen liiton tuotteita.

Seuraavana päivänä oli Tankavaarassa Kul-
tamuseon uuden näyttelyn avajaistilaisuus, jo-
ten auton keula sinne. Sitten olikin jo Juhanus
ja Juhannuskisat Tankavaarassa. Saariselällä
myyntituotteet autoon ja kauppa pystyyn Tan-
kavaarassa. Siinä meni kaksi päivää mukavissa
merkeissä tutustuessa ”oikeisiin” kullankaiva-
jiin ja tietysti niihin tuleviin, joille sain kertoa
kullankaivusta ja liiton toiminnasta, esimerkiksi
että mitä etuja ja hyötyä on kuulua liittoon.

Päivät olivat minulle ainakin erittäin an-
toisia. Kiitokset kaikille kenen kanssa vaihdet-

tiin kuulumisia ja vinkeistä myös.

Sunnuntaina päätin viettää vapaapäivää.
Mutta eihän se niin mennytkään. Minulta ky-
seltiin paljon uuden valtauksen ajo-ohjeita, oli
tullut harhaan ajoja. Ei muuta kuin väliaikais-
ta kylttiä tekemään ja päivittämään ajo-ohjeet
valtaukselle. Ne lisäsin ja tein saman liiton si-
vujen keskustelupalstalle.

Tässä välissä oli tullut jo kymmenen jäsen-
hakemusta. Ei kun töihin ja posttiin kirjeet, jois-
sa väliaikaiset jäsenkortit ja lasku uuden Pros-
päckärin kera. Tämän jälkeen totesin, että minä
oikeasti tykkään tästä työstä. Olinhan saanut
Mullikselta, **Hanskilta** ja **Anuragilta** hyviä
neuvoja ja ohjeita. Näin eivät Hanskin ja An-
uragin minulle jättämät ”saappaat” tuntuneet
enää niin isoilta (vaikka hölskyivät toki vielä
pitkään jaloissa).

Ei sovi unohtaa myöskään Arja-vaimoa,

Liiton pop up-palvelupiste Kutturin Kultakisoissa.

joka jelppi monessa kohtaa alkutaipaleella ja sai alun perin minut hakemaan tätä mukavaa kesätyötä ja uskomaan, että teen sen parhaalla osaamisellani.

Kesä meni vauhdikkaasti kierrellen liiton valtauksia ja hoidellen muita kesätoiminnanjohtajan työhön liittyviä tehtäviä. Muutamana viikonloppuna kerkesin käymään rännittämässä itsekin Petronellan pyssäkillä. Oli myös Kutturin Kultakisat, Tankavaaran Toimintatorstai, SM-kisat, Savotta Kahvilan rokkipäivät ja muita jäsenistölle suunnattuja tapaamisia.

Kesän kohokohta oli käynti Lemmenjoella Pihlajamäessä, jossa joukko mukavia kullankaivajia kokoontui Lemmenjoen ammattimaisen kullankaivun päättymisen muistoksi järjestettyyn tapahtumaan, jossa julkistettiin asiaa taustoittava taulu.

Maisemoitua Ylä-Miessin maisemaa Lemmenjoella Pihlajamäestä ylävirtaan.

Parhaimpia hetkiä koin, kun uusia nuoria jäseniä liittyi mukaan jatkamaan kultaperinnettä Lapissa. Heitä liiton valtauksilla oli myös vanhempinsa opissa. Moni vanha jäsen luopui jäsenyydestä terveyden ja iän tuomien esteiden takia. Kädyt puhelut heidän kanssaan olivat opettavia ja kannustavia. Sain kuulla monta mukavaa tarinaa. Vahva viesti oli ”Lapin kultaperinteen pitää jatkua”. Siinä nuoremmille viestikapula ja mietinnän aihe, miten liitto toimii ja tukee kullankaivajaa jatkossa. Millaisia valtauksia, missä, kuinka monta. Uusia toimintatapoja. Miten kehitetään liittoa, jotta se palvelisi kaikkia tasapuolisesti.

Kiitokset ja terveiset kaikille, jotka saivat kesän aikana kultakuumeen – siihen ei lääkettä löydy muuten kuin liittymällä Lapin Kullankaivajain Liittoon – ja niille ”lajitovereille” keiden kanssa olin tekemisissä kesän aikana. Teitä oli niin paljon, etten ihan kaikkien nimiä muista, mutta kasvot kyllä. Nimilistä ei mahtuisi tähän lehteen, olisi pitkä kuin elokuvien lopputekstit. Pitäähän muutama nimi mainita kuitenkin. Suurena apuna mainittakoon: **Asko**,

jonka kanssa vietiin puita Täyskäteen hänen autollaan ja peräkärriellä. Herra **Hardyman** lähtee Rönkön Nelosista kesäreissun jälkeen, tyhjentää huussin. Herra Hardyman tulee kesäreissulle seuraavana kesänä, tyhjentää huussin ensitöikseen.

Näin jos kaikki toimisimme silloin kun huomaamme, että huussi kaipaa tyhjennystä, vessat olisivat siistejä ja niissä miellyttävämpi käydä.

Palsin ”remmi” oli itse hommannut suuren määrän polttopuuta saunoille. Haimme vielä nuotiopuita Selperinojalta. ”Majoitusalueella” autot / vaunut olivat sopuisasti rivissä. Käydessäni juttelemassa kaivajien kanssa minut otettiin hienosti vastaan. Kävin keskusteluja monen kanssa siitä, mitä he toivovat liiton tekemisen, että kultaperinne jatkuisi.

Erkki esitteli minulle Palsin kolme valtausta, saunat ynnä muut alueen paikat. Kuulin että Jussina oli ollut yli kolmekymmentä kullankaivajaa lettukesteillä. Hienoa Palsin kaivajat. Toivottavasti siitä tulee perinne teille.

Näkemisiin hyvät ystävät, olette mahtavaa porukkaa. Koskaan en

Härkäselän väliavarostointialueelle (taas) kertynyttä hylkytavaraa. Alueen ohjeituksen mukaisesti ne on toimitettava Lapecon hyötyjäteasemalle Ivalon Lintumaahan.

voi sanoa ”Veni, vidi, vici”. Tulin, näin, voitin. Ei, sillä uskon että me kaikki voitimme.

Meinasi unohtua; Härkäselän lanssi ei ole kaatopaikka, vaan varastoalue. Sovitaanko niin että jokainen huolehtii, ettei varastoi (unohda) sinne sellaista tavaraa, mikä kuuluu toimittaa kaatopaikalle. Tulee kalliiksi liitolle ”roudata” ne pois. Sama koskee myös liiton valtauksia.

Terveisin
JUHA LEHIKOINEN
kesätoiminnanjohtaja

Ps. Toivotaan että talvi menee nopeasti ohi ja pääsemme taas kultamaille.

Pellisenlaella Lemmenjoella. Puheenjohtaja Peroniuksen kanssa Mulliksen kyydissä matkalla Pihlajamäkeen Miessijoelle ammattimaisen kullankaivun muistotaulun paljastustilaisuuteen.

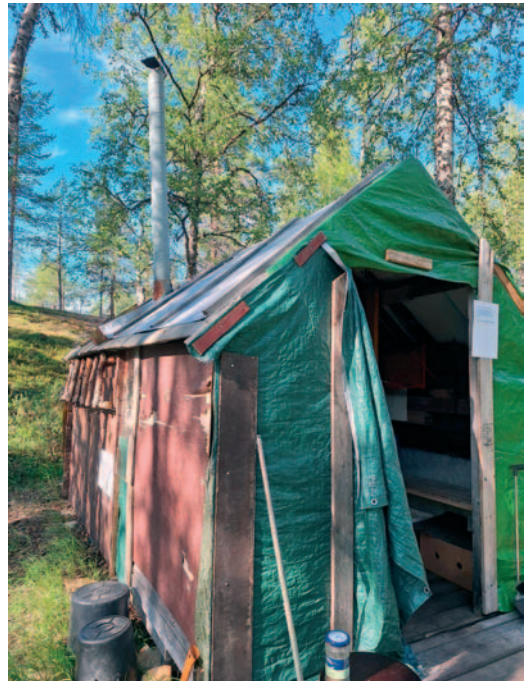

Punakukko tuli Rönkönojalle elokuisena iltana iltasaunan aikaan

Savotta Kahvilan Kaisalle oli elokuun viimeisenä lauantaina iltakahdeksan maissa soitettu, että Rönkönen Nelosten sauna on palanut maan tasalle, ja Kaisa informoi asiasta minua.

Parin yrityksen jälkeen sain Inarin pelastuspäällikkö **Jukka Harmasen** puhelimitse kiinni. Harmanen oli juuri palailemassa hälytysryhmän kanssa Rönkönojalta. Palo oli sammutettu ja ympäröivä mäntykangas totaalisesti kasteltu. Ei kuulemma jälkivartiointitarvetta.

Palo ei ollut päässyt leviämään maastoon, ja mikä tärkeintä; ei henkilövahinkoja. Sen Nelostien haasteellisen liittymän takia pelastuslaitos ei ollut päässyt palopaikalle isolla sammutusautolla, ja aikaa oli kulunut ennen kuin paikan päälle oli saatu pelastuslaitoksen maasturi.

Sen vuoksi saunassa ei ollut enää mitään pelastettavaa, mikä oli asiantuntijan näkemyksen mukaan meidän kannaltamme pelkäästään

hyvä asia, koska jäljelle oli jäänyt pelkkä hiihlikasa, eikä tarvetta paljonkaan ole palojätettä siivoilla. Paikalla oli ollut pariskunta saunomassa ja palo oli lähtenyt piipun läpiviennistä.

Kovalla ja ehdottoman tarpeellisella käytöllä ollut niiden kulmien ainoa peseytymis- ja hygienian ylläpitotila alkoi olla lattiasta ja katosta jo melko mätö, ja se ehdittiin laittaa jo tilapäiseen käyttökieltoonkin. Tarve ja kaipaus peseytymismahdollisuudelle oli kuitenkin niin kova, että Härkäselän lanskista löytyneillä värkeillä kullankaivajien parhaiden käytänteiden mukaisesti parsittuna sauna laitettiin uudestaan tulille.

Valitettavan kirjaimellisesti.

Höskän kunto ja käyttöaste huomioon ottaen voisi kuitenkin todeta elokuun lopun saunapalon olleen inhimillisesti katsoen puhdasta eutanasiaa. Ja kuten puheenjohtaja Antti Peroniuksen kirjoituksesta ilmi käykin, on alueen hygieniapäskkeen uusimisen osalta jo tehty periaatteellisia päätöksiä.

MULLIS

Kultaseminaari

6 . - 8 . 2 . 2 0 2 6

M/S Viking Gabriella

Helsinki - Tukholma - Helsinki

L.O.V.

J U H L A V U O S I

Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n Kultaseminaarin 20-vuotista matkaa vietetään teemalla ”Kullankaivukulttuuri”

*Seminaarissa käsitellään myös tärkeitä ajankohtaisia asioita
sekä kilpaillaan kullanhuhdonnan Tukholman-mestaruudesta.*

Lähdethän sinäkin mukaan juhluvuoden risteilylle!

Perjantai 6.2.

klo 14:00 Seminaari alkaa laivalla

- LKL ry
- Kaivosteollisuus ry
- Metsähallitus
- TUKES
- Katsaus kullankaivualueisiin
- Kisavuosi 2025 ja 2026

- Liiton ajankohtaiset asiat sekä palkitaan heitä, jotka ovat tehneet kullankaivua tunnetuksi ja löytäneet sen suurimman hipun.

klo 17:15 Laiva lähtee Helsingistä

Lauantai 7.2.

klo 10–16:30 Laiva Tukholmassa

- Kullanhuhdontakiset
- Hallituksen kyselytunti
- Kultaseminaari 20 vuotta
- Kullankaivukulttuuri
- Valokuvakisan tulokset

Sunnuntai 8.2.

klo 10:10 Laiva saapuu Helsinkiin

Ilmoittautumiset olisi hyvä tehdä ensisijaisesti sähköpostitse.

Kerro viestissäsi osallistujien: nimi, syntymäaika, kansalaisuus, LKL:n jäsennumero. Ilmoittautumisen yhteydessä saat maksutiedot viitenumeroineen.

Hinta / henkilö

jäsen / ei-jäsen	Standard Seaside A-hytti
188 € / 198 €	neljän hengen hytti
205 € / 215 €	kolmen hengen hytti
220 € / 230 €	kahden hengen hytti
305 € / 315 €	yhden hengen hytti

Hinta sisältää risteilyn valitussa hytti luokassa, seminaarin sekä ohjelman mukaiset tarjoilut, kaksi kertaa Viking Buffet -illallinen ruokajuomineen, kaksi kertaa meriaamiainen, kokouskahvit ja hedelmiä.

Paikkoja on rajoitetusti, joten ilmoittauduthan hyvissä ajoin, kuitenkin viimeistään 15.1.2026.

Matkajärjestelyistä vastaa
Jutta Vehviläinen
jutta.vehvilainen@gmail.com
p. 040 7279 309

Ohjelmaa täydennetään ja muutokset mahdollisia.

Kullankaivajan ammattisormus – sormus numero 8 myynnissä

Vuonna 1975 Lapin Kullankaivajain Liiton jäsenmäärä ylitti ensimmäisen kerran sadan jäsenen määrän, ollen 101 jäsentä. Näin ollen vuosikokouksessaan 29.3.1975 (läninä 36 henkilöä) liiton katsottiin vakiinnutaneen paikkansa yhdistystoiminnassa ja täytettyään kunnioitettavat 25 vuotta, sen tarvitsevan ulospäin näkyvän tunnus- ja jäsenmerkin.

Liiton johtokunnalle annettiin tehtäväksi julistaa jäsenmerkkikilpailu, jonka palkintona olisi kultaa. Katsottiin aiheelliseksi lisäksi selvittää, oliko Suomessa ollut jo aikaisemmin kullankaivajien tunnusmerkkiä, jota voisi käyttää hyväksi.

Liitolle olikin itse asiassa hyväksytty jäsen-sormusluonnos vuosikokouksessa 30.3.1952, mutta sormusta ei ikinä ilmeisesti teetetty, eikä luonnostakaan siitä ole arkistossa säilynyt.

Jäsenmerkkikilpailun voitti **Kari Pakarisen** suunnittelema olemassa oleva liiton merkki "Kultaa kallionkolossa".

Kullankaivajan ammattisormus

Kullankaivajille oli myös 1960-luvun lopulla suunniteltu ammattisormus. Kyseessä on Lapin Kullankaivajain Liiton silloisen hallituksen puolivirallisesti siunaama uniikkisormus, jonka suunnitteli ja valmisti kultaseppämestari **Teemu Ypyä** Kemistä. Sormusidean liikkeellepanijana oli torniolainen Lapin Paja Oy:n toimitusjohtaja **Pekka Muhonen**, joka esitti ajatuksen liiton hallitukselle. Luvan saatuaan Muhonen esitti idean vaimonsa veljelle Teemu Ypyälle, joka suunnitteli sormuksen mallin. Sormukseen on ympärty lapio, hakku, vaskooli, kultamiehen hattu – ehkä jopa kultamiehen hymyilevät kasvot – ja kaksi hippua. Sormuksen raaka-aine on 18 karaatin kultaa, jota on seostettu eri sävyihin. Sormukset valmistettiin uniikkikappaleina tilaajan itse kaivamastaan kullasta. Sormukset on numeroitu ja nimikaverrettu. Sormusten paino paino on noin 12–15 grammaa.

Sormuksia valmistettiin 1960–70-luvun vaihteessa vain 12 kappaletta, n:o 1 **Heikki Kokolle**, n:o 2 **Niilo Raumalalle** ja n:o 8 **Pekka Muhoselle** itselleen.

Käsityöneuvokseksi vuonna 1988 nimitetty Teemu Ypyä aloitti oppipoikana Kemin Kultapajassa vuonna 1948, vain 16-vuotiaana. Kultasepäniike oli perustettu Kemiin jo vuonna 1897 **Frans Tiuran** toimesta. Yksitoista vuotta myöhemmin Ypyä osti liikkeen itselleen. Sitten Keskukspuistokadulla sijainnut Kemin Kultapaja muuttui Valtakadulla aikanaan avattuun liiketilään Teemu Ypyä Kultasepäniikkeeksi.

Teemun veli, **Teuvo**, myös kultaseppämestari, perusti vuonna 1986 Kemiin kuuluisan Jalokivigallerian.

Muhonen Kultakodin liikkeellepanijana

21.9.1974 vietettiin Pahaajan Kultalassa Lapin Kullankaivajain Liiton 25-vuotisjuhlat ja sen yhteydessä juhlakokous. Läsä oli yli 70 liiton jäsentä ja ystävää.

Jo ennen kokousta oli keskusteltu Kultamieskodin alkuunsaamisesta. Kultamiesten kanssa **Keurulaisten Villen** vanhassa, alle kymmenen neliön lautakämpässä 60-luvun lopulla iltoja istunut Lapin Pajan Ky:n toimitusjohtaja Pekka Muhonen käytti aiheesta aloituspuheenvuoron. Pekka Muhonen ja Pohjoismaiden Yhdyspankin Matti Lemmetty lahjoittivat kumpikin 500 markkaa perustettavan Kultakodin pesämunaksi. Juhlien jatkuttua kokouksen jälkeen levisivät liiton silloisella sihteerillä kokouspaperit juhlahumuun. Muhosen shekki löytyi juhlien jälkeisissä siivoustalkoissa tallettuna ja vahvasti juhliemien kirjomana.

Kultakodin aikanaan valmistuttua liiton silloinen puheenjohtaja Kokko-Heikki ehdotti Muhoselle, että alkuperäinen shekki pitäisi saada Kultakodin seinälle muistoksi sen perustamisesta. Tornion KOP kuitenkin kieltäytyi luovuttamasta alkuperäistä tositetta pankkilaikiin vedoten. Muhonen puolestaan oli sitkeä ja periksi antamaton luonne. Hänen anomuk-

Alkuperäinen, juhliemien kirjoma shekki.

sestaan KOP:n pääkonttorilta annettiin lupa shekin luovutukseen, ehdolla että tosite on valokuvattava ja sen säilytyspaikka kirjallisesti ilmoitettava sekä tarvittaessa alkuperäinen tosite luovutettava mahdollisia tarkastustoimenpiteitä varten.

Liiton 25-vuotisjuhlien henkeä edelleen henkivä shekki luovutettiin pankista Muhoselle, joka kävi seuraavalla Inarin reissullaan kiinnittämässä shekin lahjakirjoineen Kultakodin saunan takkahuoneen seinälle. Siellä shekki edelleen on.

Lisäpanostuksena Kultakoti-asialle Muhosen Lapin Paja valmisti liitolle omakustannushintaan "Kultakoti"-kaiverruksella varustettuja vaskooleja varainkeräyskampanjaa varten. 80-luvun lopulla hän lahjoitti kultahattunsa merkkeineen huutokaupalla myydyillä nauoilla naulattavaksi honka-alustaan. Jo alkuperäisen Muhosen kultahattun naulauksen tuotto oli kymmeniätuhansia markkoja.

Huomionosoituksena panoksestaan Kultakodin aikaansaamiseksi Lapin Kullankaivajain Liitto ry osoitti aikanaan Pekka Muhoselle Kiinteistö Oy Kultakodin alkuperäisistä sadasta osakkeesta osakkeen n:o 100.

Muhosen ammattisormus n:o 8 myynnissä

Pekka Muhosen aikanaan itselleen teettämä kullankaivajan ammattisormus n:o 8 on nyt myynnissä.

Asiasta kiinnostuneet voivat ottaa yhteyttä Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n toimistolle kauppaneuvotteluiden käynnistämiseksi.

Yhteydenotot:
info@kullankaivajat.fi
tai puh. 0400 836 500

Uutuuskirja 29,50 €
Arskan ja Lemmenjokikoruja tarina hieno ja monipuolinen kuvitus

Hippukulta OY

Myymme aitoja Lapin kultahippuja, Aarne Alhosen Lemmenjokikoruja sekä lappikirjallisuutta.

Ostamme vanhoja kultakoruja sekä -hippuja - TARJOA

www.hippukulta.fi
Puh 040 545 4833
Raimo.niemela@hippukulta.fi
KERAVA

Arskan käsityön taidonnäyte Granaatti Käätty Lappi-kaulaketjokin Lemmenjoen kultaa

Ventti-hipun löytäjä Pekka Suikkanen liiton nimikkopipo päässään Selperinojan leirissä.

Kelpo hippujen kesä

Kullan hinta hurjasteli suunnilleen helmikuisen liiton seminaariristeilyn ajoista saakka yli 90 euron grammahinnoissa. Läpi kaivukauden jatkunut kullan nousujohteinen hintaralli lisäsi median ja suuren yleisön mielenkiintoa myös Lapin kultaa kohtaan, mitä oli liiton edunvalvonnan puolelta tietoisesti pyrittykin aktivoimaan. Niinpä kaivukaudella 2025 löydetyt kelpo isommushiput saivat mediassa runsaasti positiivista huomiota osakseen.

Kolmen kopla

Syyskuun viimeisellä viikolla oli jokainen hippulöytöjen kolmesta kärkihipusta jo tiedotus-

välineissä julkistettuina. Kaivukautta tosin olisi poikkeuksellisen pitkän ja leudon syksyn johdosta pystynyt Lapissa venyttämään jopa marraskuun alkuun saakka, mutta nykyisin miltei kaikissa kullanhuuhdontaluissa kaivu määrätään rajoittamaan 1.6.–30.9. väliselle ajalle. Tällä lupamääräyksellä muun muassa vältetään riski poikkeustilanteiden aiheuttamasta haitasta lohikalojen kudulle. Normaalistihan yöpakkaset, vesien jäähtyminen ja maan kohmettuminen muutenkin lopettaisivat työt noihin aikoihin.

Kesän suurin isommuus löytyi Palsinojan sivupuroilta Selperinojalta 21.9.2025. 41,4-grammainen hippu nimettiin löytöpäivän mukaan Ventiksi. Hipun löytäjinä olivat Jout-

senosta kotoisin oleva **Pekka Suikkanen** ja kaivualueen haltija, keuruulainen **Heikki Kallio-Mannila**. Löydöstä uutisoi ensimmäisenä YLE:n Lapin Radio.

Kesän hipuista toiseksi suurin löytyi ensimmäisenä. Rovaniemeläiset **Maija** ja **Risto Vehviläinen** poimivat 30,69 gramman hipun rihloistaan Sotajoen työmaallaan juhannuksen jälkeen 27.6.2025. Löytö uutisoitiin ensimmäisenä **Raimo Niemelän** ylläpitämällä Arctic Gold Hippukulta -sivustolla. Myöhemmin myös muun muassa YLE uutisoi sekä Vehviläisten tuoreimmasta hipusta että heidän pitkää kalkan-kaivajaurastaan myös YLE:n televisiuutislähetyksissä.

Kesän kolmas julkistettu isommushippu uutisoitiin ensimmäisenä **Seppo J. Partasen** Kultahippu.fi-sivuston kautta. Pitkäaikaiset Lemmenjoen Puskuojan sitkeät veteraanit **Varpu** ja **Kari Holmberg** löysivät 28,9 gramman hipun Garret Pro Pointer -metallinilmäisimellä 30.8.2025.

Kesän isommushiput sijoittuvat Partasen ylläpitämällä ja 1.10.2025 päivitetyllä Lapin kaikkien aikojen hippulistalla sijoille 79., 109. ja 115. (www-haku: Hippulista-1.10.-2025..a.pdf)

Selperin kaikkien aikojen koemonttu

Jo vuosikymmeniä liiton edunvalvontaa koordinoitunut nykyinen puheenjohtaja, ammattigeologi **Antti Peronius** oli kesän mittaan eri tiedotusvälineiden asiantuntevana informanttina. Varsinkin Selperinojan Ventti-hipusta ja sen löytöpaikasta Peroniuksella oli paljon ensikäden tietoa Ina-

rilaisen ja Lapin Kansan luottotoimittajille kerrottavanaan, ovathan paikka ja kaivajat hänelle alueen tutkimuksia ohjaavana etägeologina harvinaisen tuttuja.

Paikallislehti Inarilaisen laajassa artikkelisessa Peronius kertoo tavanneensa paikan omistajan, Heikki Kallio-Mannilan kultamailla ensimmäisen kerran jo 70-luvun lopulla. Rikottuaan aikanaan itseään onnettomuudessa Heik-

Kesän toiseksi suurimman, 30,69-grammaisen isommuksen löytäjät Risto ja Maija Vehviläinen liiton vuosikokouksessa Saariselällä.

Varpu-isommuksen pinpointterillä piipanneet Varpu ja Kari Holmberg kaivukauden päättäjäisjuhlassa Pihlajamäessä 12.9.2015. Karilla kourassa 9,7-grammainen Pikkukarhu.

Pekka Suikkasen ja Heikki Kallio-Mannilan 21.9. 2025 Selperinojalta löytämä 41,4-grammainen hippu nimettiin löytöpäivänsä mukaan Ventiksi.

ki ei pysty pitkiä päiviä kaivinkoneessa istumaan, joten hän on antanut alueitaan sopimuskaivajille kaivettavaksi. Selperinojalla Kallio-Mannila on toiminut parikymmentä vuotta.

Ventti-hippu löytyi koemontusta uuden alueen tutkimus- ja kartoitustöitä tehtäessä. Alueelle saatiin kuuden vuoden väännön päätteeksi 500 kuution kausilupa, ja Pekka Suikkasen oli paritonnisella minikaivurillaan rännittämässä koekuoppia tulevan kesän kaivuiden suunnittelun pohjaksi. Tarkoitus on koemontutuksella selvittää, onko alueella riittävästi kultaa koneellisen kullankaivun aloittamiseksi. Pekka on aloittanut kultamiehen uransa vuosituhatosen vaihteessa Tolosjoella.

Inarilaisen artikkelissa Peronius kertoo kaivun jo 1870-luvulla melko pian siirtyneen Ivalojoen laaksosta ensin Palsille ja Sotajoelle ja siitä Selperiojalle. Vajaan neljän kilometrin mittainen Selperinoja on saanut nimensä Ivalojoen Kultalan kapakoitsija Henrik Zellber-

gin luovuttua kapakan pidosta 1873 ja siirryttyä kullankaivajaksi silloin nimettömälle purolle.

Peroniuksen mukaan Selperia on kaivettu koneilla jo 1970-luvulta lähtien, mutta konekaivutekniikan osaaminen ei kaikilla toimijoilla ollut samalla tasolla, mille se esimerkiksi Lemmenjoen ammattikullankaivajilla kehittyi. Myöskin kalustona käytetyt traktorikaivurit olivat ulottuvuudeltaan sen verran pienempiä, ettei niillä päässyt kunnolla kurun pohjaan oikeastaan missään.

Ventti-hippu tosin ei löytynyt ojan pohjalta, vaan ylhäältä terassilta jyrkän törmän päältä, missä kullankaivajat ovat pitäneet leiriä nonessa sukupolvessa. Tähänastisten tutkimuksen perusteella samalla terassilla on muutenin lupaavia määriä kultaa.

41,4-grammainen Ventti on kaunis kvartsekahippu, eli sen rakenteessa on hiukan lähipaikan alkuperäisen emäkallion kvartsijuonta mukana.

Sotajoen kokeneet kultahippujen poimijat

Kesän toiseksi suurimman hipun 27.6.2025 konekaivun yhteydessä Sotajoella talteen poimineet Risto ja Maija Vehviläinen ovat toisen polven kullankaivajia. Koneellisen kullankaivun paikalla aloitti vuonna 1980 Riston isä **Reino** ystävänsä **Pauli Raivion** idean pohjalta. Kullankaivu Vehviläisten leirin kohdalla Sotajoella on alkanut alun perin jo 1880-luvulla.

Vuosikymmenien kokemuksella Risto oli nähnyt maaperän ja pohjan merkeistä varoitusmerkkejä siitä, että pian rihloissa kolisisi. YLE:n jutunteon aikaan tuore 30,69-grammainen hippu oli jo löytänyt ostajansa. Lapin, Tankavaaran Kultakylän ja Inarin kultamaiden ystävä, miljardööri **Antti Aarnio-Wihuri** on varmaankin tunnetuin Lapin isommushippujen keräilijä, mutta ostajia on muitakin isommushippujen kullan maailmanmarkkinahintaan nähden moninkertaisesta hinnasta huolimatta.

Risto ja Maija Vehviläinen löysivät 30,69-grammaisen hipun Sotajoen työmaaltaan 27. kesäkuuta 2025.

Kuluneen kesän kokoluokan isommusten metallisen kullan arvo on tuhansissa euroissa. Lapin hippulöytöjen harvinaisuus ja löytäjän ja hipun tarinat tuovat Lapin isommushipuille kuitenkin kullan metallista arvoa korkeamman – puheenjohtaja Peroniuksen valistuneen arvi-
on mukaan – jopa kymmenissä tuhansissa eu-
roissa laskettavan hinnan.

Maija Vehviläinen kertoi YLE:lle kesäkuun hipun ostajan olleen Pohjois-Suomesta. Kaup-
pahintaa hän ei YLE:n toimittajalle raottanut,
mutta sitä hän nyt ei yleensääkään kysy kuin
koululaiset ja toimittajat.

2.8.2008 löytynyt 191,58-grammainen
sekahippu Unna on pariskunnan kaivamista
hipuista suurin ja tunnetuin, mutta on isom-
mushippuja ammattikaivun yhteydessä tullut
toki muitakin; 67-, 33- ja 31-grammaiset mui-
den muassa. Lisäksi Lapin viidenneksi suurin
löydetty platinahippu, joka painoi 3,5 gram-
maa. Riston ja Maijan paikalla ovat vuosikym-
menien varrella näytteitä keränneet myös use-
at kulta- ja platinatutkijat **Ville Saarisesta** aust-
raliaiseen **Frank Reithiin**.

Varpun jalkojen alla Varpu

Kesän kolmas julkistettu isommushippu, 28,9-
grammainen Varpu, löytyi 30.8.2025 Lem-
menjoen Puskuojalta. Hipun löysivät helsin-
kiläiset Kari ja Varpu Holmberg tehdessään
kaivetun montun pohjalle lopputarkistusta
Garret Pro Pointer -metallinpaljastimella. Vain
kymmenisen minuuttia myöhemmin löytyi
muutaman metrin päästä samalla tekniikalla
5,4-grammainen Siloposki.

Varpu-hippu löytyi noin 1,5 metrin syvyy-
destä – itse asiassa Varpu oli seisoskellut sen
päällä jo pari vuotta kaivettuaan aiemmin
löytökohdan noin 70 cm syvälle, ja jätettyään
kaivamatta maavallin, jonka päältä oli helpom-
pi lapioida maita ränniin. Hippu löytyi tämän
korokevallin rännittämisen jälkeen. Sen johdos-
ta hippukin ristittiin Varpuksi.

Hauska episodi Varpu-hipun löydössä on,
että vaikka Kari on aina varustautunut kaivu-
kauteen viimeisintä huutoa olevilla laitteilla, oli
tällä kertaa kesäkuun alussa Helsingistä irtau-
duttaessa digivaaka jäänyt kotiin ja Varpu pun-
nittiin kämpällä perinteisellä tasapainovaa’alla.

Holmbergin pariskunta työskentelee “Masa
III” lupa-alueellaan nyt jo reilun parinsadan

*28,9-grammainen Varpu-hippu ylinnä oikealla.
Vasemmalla Siloposki ja keskellä Pikkuveli.*

Varpun monttu

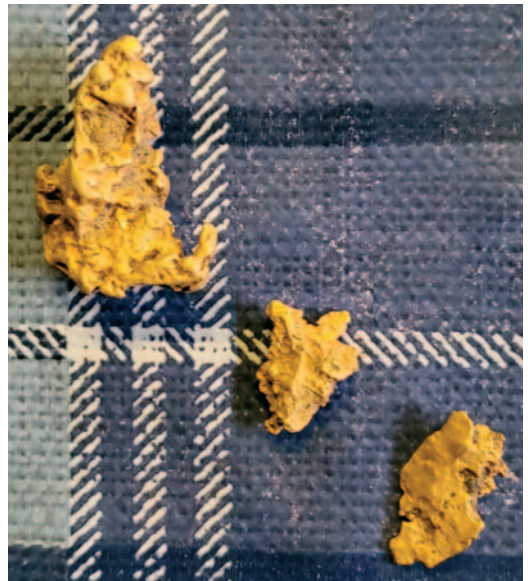
ja Karin monttu.

metrin päässä Puskuojan uomasta täysin kiualla kannaksella. Edes pohjasta ei puske monttuihin vettä. Heidän pysäkillen Puskun mutkassa, pari kilometriä legendaarisesta Tivolikämpästä alavirtaan on muodostunut jonkinlainen muinainen harjurakenne, johon kulta on rikastunut. Kultaa on heti pinnassa kunnan alta, välissä kullaton välikerros ja varsinainen rikastuma kivisessä kerroksessa syvemmällä.

Liiton puheenjohtaja, geologi Antti Peronius kertoo paikallislehti Inarilaisen artikkelissa, kuinka Lemmejoen koneellisen kullankaivun loppuvaiheessa Puskuojan latvalta löytyi syvältä puron uomasta – kymmenestä metrissä – perinteisesti rännitetyin pintaosan alta toinen harvinaisen rikas esiintymä, josta kullankaivajilla ei aiemmin ollut tietoaakaan. Kaivospiirien lakkauttamisen ja ympäristöluvanvaraisen konekaivun alasajon myötä tämä kenties jopa bonanza-tyyppin rikas kultaesiintymä jäi toistaiseksi järjestelmällisesti kaivamatta.

Peroniuksen viittaama konekaivupaikka on kolmisen kilometriä Holmbergien paikasta ylävirtaan.

Aiemmin kesällä rihloista oli poimittu jo 4,7-grammainen Pikkuveli, ja kesällä 2020 Varpu kaivoi samasta harjusta noin viiden metrin päästä Varpu-hipun löytöpaikasta 11,55-grammisen hipun. Vuonna 2015 hiukan erilaisesta maakerroksesta oli tullut ensimmäinen liki kymppigrammainen, eli 9,7 gramman Pikukukarhu.

Varpu 28,9 g, Pikkuveli 4,7 g ja Siloposki 5,4 g.

Karin ja Varpun yli 40-vuotiseen kultahistoriaan voit palata tarkemmin lukemalla **Aapo Parviaisen** artikkelit Puskuojan sitkeistä kullankaivajista Prospäkkärin numeroista Pp 4/2023 ja Pp 1/2024.

Kultaa kannattaa kaivaa sieltä missä sitä on. Vähänkin.

Lapin Kansan hippukesää puntaroivassa artikkelissa puheenjohtaja Peronius toteaa, etteivät nykyiset kullan tuotantomäärät ole oikein verrannollisia Lemmenjoen aktiivikaivun aikaisiin kesiin. Kullankaivajien tuotannosta kuitenkin

kin kaksi kolmasosaa tuli Lemmenjoen ammattikaivajilta – kun tuolloin huuhdontakullan tuotantomäärät pyörivät 20–30 kilogramman välillä kaivukaudessa, ollaan nyt lähtökohtaisesti 8–10 kilon kesissä.

Samalla kun konekaivun volyyymi ja kultamäärät ovat pienentyneet, on myös isommuhippujen määrä Lemmenjoen konekaivun lakkauttamisen myötä romahtanut. Kun aiemmin Seppo J. Partasen Kultahippu.fi-sivuston viralliselle hippulistalle kirjattiin vuosittain jopa 5–10 isommusta, kertyy niitä nyt muutama kappale kesässä, joinakin kesinä ei yhtään. Ennen pidettiin huonona sitä, jos kesän suurin isoimmus jäi 50–70 gramman haarukkaan – yleensä aina löytyi kuitenkin jokuakaan yli 100-grammainen. Nyt on joinakin kesinä jouduttu kullankaivajien keskinäistä uutis- ja huhukynnystä jopa madaltamaan, että iltanuotioilla olisi edes “jonninmoisista” hipuista puhumista.

Mutta ei niin paljon mätöä, etteikö hui-

kan hunajantuoksuakin olisi ilmassa. Maailmanmarkkinahinnan huima nousu – kun kullasta sai 25 vuotta sitten alle 9 /g, rikottiin 90 euron raja 9.2.2025 ja 100 euroa 9.9.2025 ja 120 euroa 17.10.2025 – on tehnyt kullankai- vusta kannattavaa aiempaa alhaisemminkin kuutiopitoisuuksilla.

Peronius muistuttaa, että kannattavuusraja on kaivajakohtainen riippuen työmaan olosuhteista, työn mittakaavasta ja maan käsittelyn tehokkuudesta. Yhtä kaikki; jos aiemmin noin 0,2 gramman kuutiopitoisuutta pidettiin kohtalaisen kultamaan pitoisuusrajana, on nyt 0,1 gramman ja jopa vähän sen allekin menevät kuutiopitoisuudet kaupallisesti kannattavia määriä.

Tämä tarkoittaa aiemmin turhan köyhinä poisrajattujen esiintymän osien ottamista uudelleen käyttöön ja luo kesän isommuhippujen ohella muutenkin uskoa alan ja perinteen kultaiseen tulevaisuuteen.

Merkkipäivät

*Vuosien virta kasaa kultahiput muistoihin, hopean hiuksiin.
LKL ry onnittelee!*

80 v.

- 7.11. Torbjörn Larsson, Ankarsvik Ruotsi
- 4.12. Marja Allén, Keitele
- 7.12. Esko T. Koiranen, Lempäälä
- 16.12. Risto Haikola, Ylivieska

65 v.

- 21.11. Réne Jakob Burgisser, Buchrain Sveitsi
- 21.11. Arto Lehtonen, Nokia
- 25.11. Volker Wessels, Dötligen Saksa
- 28.11. Jyrki Koutavirta, Jämsä

60 v.

- 13.11. Ari Nikkilä, Orivesi
- 25.11. Terho Vesterinen, Alapitkä
- 7.12. Pasi Uusitalo, Raisio

- 10.12. Petri Aalto, Saukkola
- 16.12. Ali Halmetoja, Karsikas
- 26.12. Jarmo Soikkeli, Kinahmo

50 v.

- 16.11. Mikko Reini, Uusikaupunki
- 23.12. Jarkko Jokelainen, Runni

*Korjaukset aiempiin
onnitteluihin. Ja pahoittelut
virheistä.*

90 v.

- 14.7. Lauri Pekkala, Jyväskylä

60 v.

- 18.8. Mervi Koivunen, Porvoo

Miessinmaan lipun nosto ammattimaisen kullankaivun muistotaulun paljastustilaisuudessa. Mullis ja kesätoiminnanjohtaja Juha Lehekoinen.

Lemmenjoen ammattimaisen

Liitto järjesti 2.8.2025 Lemmenjoella, Miessin Kuveneroin virastolla jäsenistöleen Lemmenjoen ammattimaisen kullankaivun päätymisen muistotaulun paljastustilaisuuden.

Tilaisuudessa paljastetussa muistotaulussa kuvataan kultamaiden kulkijoille epäeettiset ja hämmäiset lainvalmisteluprosessit, jotka johtivat huuhtontakultaan perustuneiden kaivospiirin lakkauttamiseen ja Lemmenjoen ammattimaisen koneellisen kullankaivun alasajoon vuoden 2011 kaivoslain pihtisyntyksen yhteydessä.

Tilaisuuteen osallistui neljä liiton luottamus- ja toimihenkilöä, 18 jäsentä, yksi amerikkalainen seikkailijatar ja yksi koira.

Löydetyllä kullalla on tapana tulla kaivetuksi

Muistokyltin paljastanut liiton puheenjohtaja **Antti Peronius** totesi Lemmenjoelle jäävän hyödyntämättä nykyhinnoilla sadan miljoonan euron kultapotin. Kaivospiirien lakkauttamisen jälkeisessä päänpaljastustilaisuudessa kullankaivajat esittivät Suomen Valtiolle jo 50 000 000 euron laskun hyödyntämättä jäävistä kultaesiintymistä. Nyt puolessa vuosikymmenessä tuon kultaesiintymän arvo on tuplaantunut.

Paljastustilaisuuden jälkeen paikallislehti Inarilaiselle antamassaan laajassa syvähaastattelussa puheenjohtaja Peronius pohdiskelee mahdollisia yhteiskunnan ja talouden kehityskulkuja – toinen toistaan kehnompia – joiden lopputulemana noita vielä aiempaa arvokkaampiakin esiintymiä aletaan jälleen kaivamaan. Kultamaiden vanhan sanonnan mukaisestihan löydetyllä kullalla on tapana tulla kaivetuksi.

Etulinja on aina jossakin

Paikallislehti Inarilaisen haastattelussa Peronius avaa laajemminkin Lapin kullankaivajien lähihistorian vuosikausia kestänyttä edunvalvonnallista pystypainia Metsähallituksen Luontopalveluiden ja Saamelaiskäräjien kanssa ja kaivannaisteollisuuden näköaloja Pohjois-Suomessa kullankaivua laajemminkin perspektiivillä.

Inarilaisen artikkelissa Antti muistuttaa muitakin luonnonkäytön parissa toimivia tahtoja kullankaivajien kokemuksista. Kullankaivajat ovat kantapään kautta oppineet, että jokaiseen epäoikeudenmukaisuuteen tai laitomaan kieltoon tai rajoitukseen pitää heti puuttua. Jos ei puututa, niin tilapäisestä kielosta tulee käytäntö, eikä asia suinkaan siihen pysähdy vaan sen jälkeen tulee taas uusia kieltoja ja kieltoalueita.

Lemmenjoen kaivajia Kaarreojalta ja Puskuojalta. Pekka Postila (vas.) ja Kari Holmberg. Tilaisuudessa paistettiin ämpärillinen lettuja ja riittävä määrä makkaraa.

kullankaivun muistolle

Etulinja on aina jossakin ja sitä on puolustettava porukalla.

Hän viittaa samalla joskus Lapin Kullankaivajain Liitonkin sisältä kuuluviin soraääniin ammattikullankaivajien ja harrastajakullankaivajien etujen puolustamisen välillä.

Puheenjohtaja Peronius pitää hyvänä sitä, että liiton jäsenkuntaan kuuluu molempia.

Sekä ammatti- että harrastajakullankaivussa on tiettyjä intressejä, joita pitää puolustaa. Ja niitä molempia puolustaa Lapin Kullankaivajain Liitto.

Hän arvelee, että jos olisi olemassa liitto nimeltä Harrastajakullankaivajien Liitto, niin se helposti vertautuisi painoarvoltaan perhosten keräilyyn.

Liiton sihteeri Kai J. Rantanen, puheenjohtaja Antti Peronius ja kesätoiminnanjohtaja Juha Lehtikainen.

Ammattimaisen kullankaivun muistolle

Vuoden 2011 kaivoslakia hallitusneuvos Anja Liukon johdolla valmistellut työryhmä lakkautti koneellisen kullankaivun näppärällä tempulla: Lain valmistelua oli tehty kahdessa eri hallituksessa yhteensä lähes kahdeksan vuoden ajan, eikä missään vaiheessa kullankaivun lopettamista tuotu esille.

Mutta siellä se loppumietinnössä sitten yllättäen oli.

Kun asia ei ole esillä, niin siihen ei voi ottaa kantaa, eikä siitä synny keskustelua. Kukaan ei asiaa virallisesti esittänyt – se syntyi kuulemma käytyjen keskustelujen pohjalta. Tarkkaa synnyn hetkeäkään ei jälkikäteen kukaan työryhmän jäsen muistanut.

Ajatus lakkauttamisesta syntyi siis yllättäen, itsestään ja tuntemattomana ajankohtana. Asia pidettiin salassa.

Lainvalmistelussa puhuttiin kauniisti osallistumisesta, osallistamisesta ja avoimuudesta. Hienoja periaatteita – mutta vielä hienompaa olisi ollut, jos niitä olisi noudatettu.

Tehekasta ja kätevää tuo tietysti oli. Ja Helsingin näkökulmasta varmaan myös pieni asia: siinä meni vain muutaman kymmenen kansalaisen elinkeino ja omaisuus. Samalla näytettiin, kuinka ne kaivosoikeudet otetaan valtiolla tuosta vaan korvaamatta mitään.

Joku kysyi, että miksi alun perinkään kansallispuistossa sallittiin kullankaivu. Kullankaivajien mielestä oikeampi kysymys on, että miksi alun perinkään kansallispuistoa laajennettiin vanhalle kullankaivualueelle.

Lisäkin kysymyksiä tulee mieleen: oliko alun perinkään tarkoitus pitää puiston laajentamisen yhteydessä annetut lupaukset toiminnan jatkumisesta? Ja onko sellaisia lupauksia missään ja koskaan ylipäätään pidetty?

Saamelainen tiedostava nuoriso paheksuu etelästä tulleita kullankaivajia. Olisiko pohjoisen kaivajien toiminta sitten sallittavaa? Entäpä saamelaisten kullankaivajien toiminta? Saamelaisia kullankaivajiahan on ollut läpi Lapin kullankaivun 150-vuotisen historian. Lemmenjoellakin heitä oli noin 20 prosenttia kaivajista.

Entä sitten muut modernisoituneet paikalliset elinkeinot? Olisiko yhtenäisen linjan nimissä kansallispuistoissa kiellettävä koneellistunut poronhoito? Vai kiellettävä joiltakin ja sallittava joillekin?

Me kullankaivajat tiedämme, että löydetty kulta aina kaivetaan ennemmin tai myöhemmin. Se tänne jäänyt nykyyhinnaltaan (2025) 100 000 000 euron kultapotti jää meiltä suomalaisilta kullankaivajilta kaivamatta. Se ei kuitenkaan sinne maahan jää, vaan joku toinen sen joskus saa kaivaa. Mieluummin toki saamelaiset kullankaivajat kuin australialaiset tai kanadalaiset.

Kiitos teille Kaivoslakityöryhmä, Metsähallitus/Luontopalvelut. Saamelaiskäräjät ja Vihreät rp tästä mainiosta järjestelystä.

2.8.2025 Lapin Kullankaivajain Liitto ry

Amerikkalainen seikkailijatar Jennifer O'Connell esitti kappaleen Lapin tango suomeksi - ja sai taas laulullaan aikaan äkillisen sadekuuron. Jennyltä ilmestyy englanninkielinen kirja nimeltään "Wildheart" toukokuussa 2027.

Tukena ja turvana

Peronius avaa haastattelussa vastapuolen strategiaa, jolla tähdätään siihen että yksittäinen kullankaivaja säikähtää ja kyllästyy asiain selvittelyn monimutkaisuuteen ja helposti jättää koko homman sikseen heti kättelyssä. Sen vuoksi liitto on mukana tukemassa ja kannustamassa yksittäistä kaivajaa viranomais- ja muun perusteettoman kyykyttämisen vastustamisessa.

Liitolla on tähän tarkoitukseen hyvä ja toimiva edunvalvonnan työryhmä.

Aina joskus jonkun eturintamassa olevan kaivajan kohdalle sattuu huono arpa, ja uhkana on että juristikulut nousisivat oikeuksiensa

puolustamisessa kohtuuttoman korkeiksi. Silloin kun kyse on isoa osaa kaivajista koskevan asian puolesta väantämisestä, lähtee liitto tarvittaessa turvaamaan asiaan perehtymisen ja argumentoinnin tasoa myös taloudellisesti.

Parhaassa tapauksessa samalla syntyy asianmukaista oikeuskäytäntöä kullankaivun hallinnointiin. Sitä varten Lapin Kullankaivajain Liitto on olemassa.

Muutenkin Antti katsoo luottavaisesti tulevaisuuteen. Hän vakuuttaa, että tylsää ei lähivuosinakaan Lapissa eikä Lapin Kullankaivajain Liitossa eri intressiryhmien välisessä kanssakäymisessä tule olemaan.

Kaivukauden jäsentilaisuuksia Kutturantien kioskilta pohjoiseen

Palsin kehittämispalaveri

Alkukesästä saunapuita liiton yhteisalueille (ent. valtauksille) raijannut toiminnanjohtaja **Rantanen** heitti kesäaikaisena toiminnanjohtajana aloitaneelle **Juha Lehikoiselle** ajatuksen taloyhtiöiden asukasilta-tyyppisen tilaisuuden järjestämisestä alueen kaivajille.

Elsa-, Palsin-, Pulkkisenojan eli legendaarisen Palsin tullin nurkille muodostunut Golledigi-Bizebazé Palsi-Buhtesaja Pulkkinen lupa-aluekompleksin kaivajat järjestivätkin 25.7.2025 liiton vastuuhenkilöille tällaisen keskustelutilaisuuden. Paikalla olivat liiton puheenjohtaja **Antti Peroni** ja kesäpaimen Lehikoinen (2 hlöä) keskustelemassa alueella kaivavan jäsenistön (19 jäsentä) kanssa.

Kehittämispalaverin yhteydessä puheenjohtaja Peroniukselle luovutettu alueen kaivajien kirjallinen palaute käytiin tarkasti läpi liiton hallituksen seuraavassa kokouksessa. Hallitus totesi kirjelmässä olevan paljon hyviä ajatuksia toiminnan ja yhteisalueiden kehittämiseksi. Tämän kaltaisia suoria vuoropuhelutilaisuuksia kannattaa jatkossakin järjestää.

Kulttuuria ja geologiaa Pahaojan Kultalassa

Liitto järjesti 27.7.2025 Pahaojan Kultalassa Sotajoen varrella liiton jäsenille ja jäsenyyttä harkitseville “Kulttuuria ja geologiaa” -tapahtuman. Tilaisuuteen osallistui 2 + 21 henkilöä.

Sunnuntai-iltapäivän ohjelmaan kuului kaksi liiton puheenjohtaja Antti Peroniuksen pitämää esitelmää liittyen alueen kultageologiaan ja paikan kultaperinteen historiaan. Alueella suoritettiin lisäksi ohjattu kiertokävely ja nautittiin liiton tarjoamat sunnuntaikahvit.

Tapahtuma oli tarkoitettu ns. matalan kynnyksen tilaisuudeksi, johon osallistuminen olisi helppoa ja vaivatonta myös liiton aktiivisimman porukan ulkopuolelta tuleville entusiasteille.

Lemmenjoen kultamaat kukkivat

Kultaseppä Aarne "Arska" Alhosen elämäntyö kullankaivajana ja Lemmenjoki-korujen tekijänä

Teoksen alkusanojen mukaisesti Lemmenjoen kultamaat kukkivat -kirja kertoo **Aarne "Arska" Alhosen** elämäntyöstä kultaseppänä ja kullankaivajana. Arska loi Lemmenjoen kultahipuista sekä koru- ja korukivistä koruja, jotka nostivat Lapin kullan arvoa ja arvostusta.

Arskan Lemmenjoki-korubrändi ja Lemmenjoen konekaivajien suuret kultasaaliit, jotka mahdollistivat hippukorujen tuotannon skaalaamisen, loivat 1980-luvun lopun nousukaudella merkittävän arvonlisän ammattikullankaivajien elantoon. Lemmenjoen kultamailla rakennettiin täysin ilman yhteiskunnan tukia maailmanmittakaavassa ainutlaatuinen arvoketju alkutuotannosta kehitysvaiheessa ollutta Lapin matkailubrändiä isommushippujen kauppojen julkisuusarvolla laajemminkin hyödyttäneeseen hinna-kaaseen lopputuotteeseen.

Kirjan lähdeaineistona ovat olleet Alhosen kirjoittamat lehtiartikkelit Prospäkkäri- ja Mineralia-lehdissä sekä hänen www.lemmenjokikoruu.net -kotisivuillaan julkaisemat päiväkirjat.

Kirjan kustantaja **Raimo Niemelä** on tehnyt suuren työn kutoessaan epäilemättä melko kirjavista, erillisistä langanpätkistä villapaidan, joka lämmittää ja joka päällä kehtaa mennä kylillekin. Kirjaa kokoamassa ja kirjoittamassa olleeseen työryhmään ovat Alhosen ja Niemelän lisäksi kuuluneet kultahistorioitsija **Seppo J. Partanen** ja Mineralia-julkaisun päätoimittaja, geologi ja mineralogi **Kari Kinnunen**.

Kokonaisuutena teos toimii mainiosti, ja tarina etenee loogisesti samalla kokonaiskuvaa tästä kullankaivuperinteen usein hiukan kat-

veeseen jäävästä osa-alueesta, kullan ja jalo- sekä korukivien ominaisuuksista ja niiden jatkojalostuksesta, samalla valottaen. Erittäin onnistunut ratkaisu on Kari Kinnusen kirjoittamien huuhtontakullan syntyprosesseja, hippukullan ominaisuuksia ja jalo- ja korukivien roolia kokonaisuudessa avaavien osioiden sovittaminen Arskan elämän- ja työhistorian lomiin.

Läpi teoksen punaisena lankansa kulkeva Arskan avoimen vereslihalla oleva henkilötarina on koskettava. Lemmenjoen ammattikullankaivun onnen ja menetysten vuosikymmenet nähdään teoksessa henkilökohtaisesti Arskan kokeman ja tekemän kautta. Henkilötarinaa täydentävät hänen kertomuksensa yksittäisten korujen syntyhistoriasta ja päiväkirjajotteet koneellisen kullankaivun oikouksien puolustustaisteluista.

Teoksen alku on mukaansatempaava ja terävä kuin Lemmenjoen Morgamojan törmä, ja loppu kaunis ja herkkä kuin poutapäiväinen maisemoitu Puskuojoan varsi suovillapeltoineen. Tuoksussa syksyn mukanaan tuomaa marrasta ja kaiken päättymistä.

Uskon, että tämän montun avaus on työryhmänkin silmissä näyttänyt jossakin vaiheessa liian isolta ja rännin läpi lapioitava moreenipatja toivottaman kovalta ja kiviseltä, mutta ammattitaidolla montun pohjalta on saatu vaskattua talteen kauniit koruhiput ja hiottavaksi kelvanneet jalokivet.

Teoksessa todellakin Lemmenjoen kultamaat aidonoloisesti jälleen kukkivat.

120-sivuisen, runsaasti kuvia sadoista kultahippukoruista ja korukivistä, korujen valmistuksesta sekä kullankaivusta Lemmenjoella sisältävän teoksen kustantaja on Hippukulta Oy.

.5362

LEX TERRA

LAKIASIAINTOIMISTO

Laadukkaita juridisia palveluja kilpailukykyisin ehdoin

Yritysjuridiikka, sopimusoikeus ja oikeudenkäynnit

- yhtiömuodot ja yritysjärjestelyt
- kaupalliset sopimukset
- sopimusoikeus, mm. vuokrasopimukset
- riitojen ratkaisut ja oikeudenkäynnit

Luonnonvarojen käyttö ja kiinteistöoikeus

- kaivoslain lupamenettelyt, vakuudet ja korvausasiat
- selvitykset hankkeen vaikutuksista yleisiin ja yksityisiin etuihin
- YVA-menettely ja Natura-velvoitteet
- poikkeuslupamenettelyt
- ympäristö- ja vesilupien juridiikka
- kaavoitus, mm. kaivoskaavat
- maa-ainesten otto
- tuulivoimahankkeet ja voimalinjat
- kiinteistökaupat ja -järjestelyt

TARJOUS Erillisenä palveluna tarjoamme poronhoitoalueen hankkeiden lupamenettelyihin neuvottelu- ja suunnittelupalvelua koskien poronhoitoa ja saamelaiskulttuuria. Voimme antaa asiantuntijalausuntoja maankäyttöhankkeen suhteesta poronhoitoon sekä lappalais- ja saamelaiskulttuuriin.

Yhteistyöterveisin
Lexterra Lakiasiaintomisto Oy
Puhelin 0400 927 551

www.lexterra.fi